

morajo po dvoje, edin na družim vdelani, dobro s klini ali žrebli pribiti biti.

Opomniti je, da mora verh kapnice vselej za kakošnih 6 palcov viši izpeljan biti, kakor je svet okolj nje, zato da se more okolj kapnice enmalo na zgubo od nje nasuti, in na to vižo ubraniti, da deževnica in druga umazana voda od verha v kapnico teči ne more.

Poslednjič se mora kapnice tlak narediti, in sicer na sledečo vižo: Pervo je, vse kar je med zidanjem v kapnico padlo, iz dna čisto potrebiti in poravnati, kakor je bilo pred, ko se je zidati jelo. Potem se vse tla za dobrih 6 palcov na debelo z dobro ilovco nasujejo, in ta ilovca se kar je moč z bétí potlači in zabije.

Na to ilo se naredí prvi tlak s poplosko (flach) položenim ceglam. Na ta tlak se naredí drugi tlak, iz posebno dobro žganiga zidniga cegla, in tako, da se cegel po robu eden zraven družiga poklada, zato, da ta tlak 6 palcov visok pride. Na ta takó imenovani stoječi tlak ali flajšter, se zopet en tlak, to je tretji, iz poplosko položeniga cegla naredí, kakor je bil prvi na ilo narejen. Tako pridejo 3 tlaki eden na družiga — in zdej je kapnica gotova.

Dobro je, če se za tlak ali flajšter štirjaški cegel dobiti more, zato ker je na vse plati enako velik, tedaj manj špranj naredí, ako se ta dva tlaka, ki sta poplosko narejena, iz taciga cegla naredita. Na to pa je posebno treba pri zidanju kapnic gledati, da so špranje, karkoli je moč, majhne, da se toraj manj, ko je moč, mavte potrebuje.

To so perve poglavitnosti pri vsakim zidanju v vodi. (Dalje sledí).

Pravoznanske pisma.

Xp. Iz Celja. Ker je omika slovenskega naroda na vse strani namen naših „Novíc“, in ker je saj nekoliko vednost o pravoznanstvu vsacemu omikanemu človeku sedanjí čas potrebna, čeravno ni pravoslovec, sim se namenil o teh rečéh nekoliko progovoriti in na obširnem polji pravosodja sim si izvolil pregled poprave ali obnove (Reform) v kazenskih pravadah s posebnim ozirom na zatožno pravilo in na ustno in očitno (javno) obravnavo kazenskih pravad.

Nadjam se, da pogovori o ti imenitni obnovi sedanjega časa bojo častitim bravcem všeč, pokazati jim od ene strani važnost teh obnóv, od druge strani pa razjasniti njih bitstvo in odstraniti marsiktero krivo misel o njih. Po tem vvodu začnem

1. pismo.

Ni človeške naprave na svetu in je tudi biti ne more, ki bi ne potrebovala sčasoma poprave ali obnove, zakaj nobeno človeško delo ni popolnoma, nobeno ni dognano za vedno večne čase. Vse mora tedaj sčasoma na boljši naprej postopati, ako noče zapasti slabemu in puhlemu. Tako so tedaj že od starodavnih časov poprave in obnove v občinskih zadevah človeštva in držav potrebne bile; one so pa tudi edina moč, ktera ovíra silovite državne prekucije, ktere, naj že izvirajo od ljudstev ali vlad, plamen groznih nadlog in pogub vžgejo po svetu. Človeka um napredje vedno, in nobena moč ne more naravnega napredka ustaviti, čeravno ga morebiti sila začasno zaderžuje.

Ali čas in dôba tega naravnega napredka nista edina in enaka povsod. Nekatere ljudstva postopajo le počasi naprej, da se napredek komaj čuti; druge se razvijajo hitrejši in krepkejši, kakor so ljudstva po raz-

lični stopnji omike, po svojih vadah in véri k temu napredku manj ali bolj ugodne, in kakor ga vlade običaji in mnogoverstne vunanje okoljsine bolj ali manj podpirajo.

Imajo pa nove naprave biti koristne in v blagor ljudstvam, se ne sméjo prenaagljiti mahoma v silni hitrici, ktera se ne zmeni ne za značaj naroda ne za stopnjo omike, na kateri ljudstvo stoji, ne za naroda šege in njegov jezik, ne za pravedne osebuje zadeve. Tak napredek ni naraven, in bolj podíra kot zida. Hoče tedaj biti napredek naravnim potrebam primerin, se mora novo z starim primerno okleniti, — modrost in pravica ga morata voditi in dognati.

Po teh pravilih se je posebno v sodniških napravah ravnati, ktere se imajo v dušno in vestno občutje ljudstev vkoreniniti. Djansko enolično izpeljanje teh pravil pa overajo skoraj nepremagljivi zaderžki v tacih državah, ktere obstoje iz mnogoterih narodov mnogoverstne omike in vére, mnogoverstnih vad in šeg.

Pravo ali pravica, ki je podlaga državljanskega reda in varnosti, ki je duša družinskega življenja in vsake države, je pa v vsaki omikani državi ena nar imenitniših reči, — in kako bi se pravica povsod nar gotovši izpeljevala, o tem si prizadevajo že od starodavnih časov nar bolj učeni možje.

Pravica se narpoprej razdelí v znebitvno in neznebitvno; une se lahko vsak znebí, ako se je ne hoče poslužiti, — te pa ne, ker država tacega, ki je to pravico razžalil in se zoper njo pregrešil, po postavah kaznuje (štrafa), in to se imenuje kazensko pravo ali kazenska pravica. In o ti bomo tukaj govorili v sledečih pismih.

Ogled po svetu.

(O zgodovini káve ali kofeta) — je statistiško društvo v Londonu unidan tole razglasilo: Kava je doma v Abisinii, kjer povsod divja rase, pa se tudi da požlahniti. Od tod so jo prinesli leta 1450 v Arabio, tedaj skoraj 800 let po smerti Mahomedovi in 40 let preden je bila Amerika najdena. Nek turšk kupec jo je bil prvi na Angleško prinesel in je dal vsim gerškim robovom v letu 1652 prvi skudelo kave pripraviti. V polovici 19. stoletja se je je pridelalo v Brasilii na leto 176 milionov liber, na Javi 124 milionov, na Kubi in Porto Rico 30 milionov, na S. Domingo 35 milionov, na Ceylonu 40 milionov, na Gujavi a Porto Kabelle 35 milionov, skupej 476 milionov liber. Zato je iz Europe denarja šlo 100 milionov gold. in europejskim vladam nese na leto 37 milionov goldinarjev. Na Angleškem se je je potrebovalo v letu 1850 skoraj 31 milionov liber, tedaj na vsako glavo $1\frac{1}{10}$ libre. V Ameriki se popije štirikrat toliko kave kakor čaja; Angleško pa izda na leto za čaj 130 milionov goldinarjev, 30 milionov za kavo in 100 milionov za tobak.

(O zlatih dolih Australie) — prinesejo vradne naznanila iz Angleškega sledeče novice. Do 19. augusta 1851 je bilo iz Australie na Angleško poslano 70.000 liber-šterlingov zlata (1 libra-šterling je po našim 9 fl. $24\frac{1}{2}$ krajc.) Prvi kos zlata, na kterege so ondi zadeli, je največi, kolikor se jih je kdaj na svetu izkopalo, vaga 106 liber. Rudokop ima vsak dan 1 libro šterl. plačila. Naznanila o najdbi zlata so vsak dan bolj vesela, pa kopanje je z velikimi težavami združeno; vse hití proti zlatim delom; misli se, da se bo v treh letih toliko zlata v Australii dobilo, kakor v Kalifornii, kjer se ga na leto nakoplje za 12 milionov liber šterlingov. Tako se ga bode potem dobivalo na celem svetu na leto čez 30 milionov liber šterl., kar znese čez 300 mil. gold. Zlata bo po tem kot listja in trave!